

# พัฒนาการของพระเครื่องและเครื่องราง ของขลังจากสมัย โบราณสู่ยุคปัจจุบัน

การสำรวจประเด็นเกี่ยวกับสังคมไทยในปัจจุบันผ่านวัตถุมงคล

นำเสนอโดย นาย จิมมี่

# ความสำคัญของการศึกษาพระเครื่องและเครื่องรางของขลัง

- วัดมณฑลทั้งสองประเภทเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของสังคมไทยตั้งแต่สมัย โบราณ; สะท้อนวิถีชีวิตของคน ในสังคมไทยอย่างชัดเจน
- การวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตลาดพระเครื่องและเครื่องรางของขลัง ใน ศตวรรษที่ 21 ยังคงขาดแคลนในการศึกษาปัจจุบัน

# วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- บันทึกพัฒนาการของวัตถุมงคลจากสมัย โบราณสู่สมัยปัจจุบัน
- นำเสนอความคิดเห็นของคนในสังคมไทย ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงค่านิยม และความเชื่อเกี่ยวกับสังคมไทย
- วิเคราะห์ทัศนคติทางสังคมเพื่อสะท้อนประเด็นหรือปัญหาบางอย่างเกี่ยวกับสังคมไทย



# พระเครื่องและ เครื่องรางของขลังใน สมัยโบราณ





# พระเครื่องคืออะไร

- ทำขึ้นตามความเชื่อทางพุทธศาสนา
- มีลักษณะเป็นพระพุทธรูปหรือรูปของพระเกจิอาจารย์





# ต้นกำเนิดของพระเครื่อง

- มาจากวิวัฒนาการของ “พระพิมพ์”
- พระเครื่อง คือพระพิมพ์ที่ได้รับการปลุกเสกก่อนนำไปฝังไว้ในกรุเจดีย์
- ยุคสมัยที่พระเครื่องปรากฏตัวในสังคมไทยยังไม่มีข้อสรุป
- ตั้งแต่สมัยอยุธยา/สมัยรัชกาลที่ 4





# ประวัติของเครื่องรางของขลัง

- มีอยู่ไม่เกินสมัยอยุธยา
- เป็นอิทธิวัตถุที่ทั้งเกิดขึ้นตาม  
ธรรมชาติและสร้างขึ้นด้วยพิธีกรรม  
ตามความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์





# หน้าที่ของวัดอุดมคงคาสง

- อุตสาหกรรมได้ทำศึกสงครามกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่อง
- สร้างขวัญกำลังใจแก่ทหารที่เข้าสู่สนามรบ
- มีความศรัทธาในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของวัดอุดมคงคาสงที่จะช่วยปกป้องให้มีความคงกระพันชาตรี





# พระเครื่องและ เครื่องรางของขลังใน สมัยปัจจุบัน





# ปรากฏการณ์ “พุทธพาณิชย์”

- “พุทธ” ย่อมาจากพุทธศาสนา;  
“พาณิชย์” แปลว่า การค้าขายเชิงธุรกิจ
- กระบวนการที่อาศัยความเชื่อและความศรัทธาในพุทธศาสนาเพื่อเป็นเครื่องมือในการหารายได้
- ตลาดพระเครื่องและเครื่องรางของขลังเป็นหนึ่งในนั้น
- มีต้นกำเนิดจากเหตุการณ์ช่วงสงครามอินโดจีนและสงครามโลกครั้งที่ 2





# ตลาดวัตถุมงคลในยุคศตวรรษที่ 21

- เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทั้งขนาดตลาดและรูปแบบตามการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของคนในสังคมไทย
- สำรวจเหตุการณ์ 3 เหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นไม่กี่ปีที่ผ่านมา เพื่อดูกันว่าแต่ละเหตุการณ์ได้สะท้อนภาพของความนิยมทางสังคมในปัจจุบันอย่างไรบ้าง





เหตุการณ์ “อาลัยพระเจ้า  
เครื่อง” และ “อาลัยคุณ  
ไสย-มนต์ดำ”





# อาลัวพระเครื่อง

- ขนมอาลัวเป็นขนมชนิดหนึ่งที่ทำมาจากแป้งสาลี น้ำตาล และกะทิ
- ร้านมาตามชุบได้ทำขนมอาลัวที่มีรูปลักษณะเป็นพระเครื่อง
- พระพุทธรูปของพระเบญจภาคีอย่าง พระสมเด็จจ้าวตระฆังและพระนางพญา และพระขุนแผน





# อาลัวพระเครื่อง

- สร้างความฮือฮาบนโลกโซเชียล
- ความคิดเห็นของคนในสังคมไทย  
แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย: มีคนต่อต้าน  
และมีคนสนับสนุน
- แม่ค้าประกาศเลิกการผลิตอาลัวพระ  
เครื่องอย่างเป็นทางการ





# อาลัยคุณไสย-มนต์ดำ

- แม่ค้าเปิดตัวสินค้าหน้าใหม่ “อาลัยคุณไสย-มนต์ดำ”
- มีรูปลักษณะเป็นเครื่องรางของขลัง
- ควายธนู หุ่นคู่ ตะกรุด เป็นต้น





“กรรมพุทธๆ ไม่ยุ่งคุณไสยแน่ ะ”



# โครงสร้างและแนวทางการปฏิบัติในกลไกพุทธพาณิชย์

- ขีดเส้นขอบเขตระหว่างการปฏิบัติที่ “เหมาะสม” และ “ไม่เหมาะสม”
- พระเครื่องมีฐานะสูงกว่าเครื่องรางของขลัง



# ข้อคิดที่ได้มาจากเหตุการณ์นี้

- ทำไมรัฐบาลจึงเป็นผู้มีอำนาจในการควบคุมดูแลการปฏิบัติศาสนกิจ ทั้ง ๆ ที่ประชาชนเป็นผู้ปฏิบัติพระพุทธศาสนา
- ทำไมร้านนี้จึงเลือกพระเครื่องมาเป็นรูปลักษณ์ของสินค้า
- ข้อสันนิษฐาน: การผลิตอาลัยพระเครื่องถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการทำให้เป็นประชาธิปไตย (democratisation)
- ขายในราคาก่อนละ 100 บาท (20 องค์) เพื่อให้โอกาสสามัญชนได้ครอบครองพระเครื่องเหล่านั้นที่มีมูลค่าสูง



# เครื่องรางโลล้าอมูเลต และระวิภา



#มือใหม่หัดมู

เครื่องประดับมูเตลู บูชาอะไรดี?



# วัตถุมงคลสายแพชั้น

- ตลาดพระเครื่องและเครื่องรางของขลังได้รับอิทธิพลจากกระแสแฟชั่น
- วัตถุมงคลรุ่นใหม่ของทั้งสองร้านผสมผสานความศักดิ์สิทธิ์กับความเป็นเครื่องประดับอย่างลงตัว









# พระเครื่องขยະรีไซเคิล



QUALY x dots design studio



# ลักษณะของพระเครื่อง

- ผลงานของร้านออกแบบ Qualy และ Dots Design Studio
- ผลิตจากขี้เถ้าพลาสติก
- ด้านหน้าพระเครื่องเป็นพระพุทธรูปของพระสมเด็จ
- ด้านหลังได้ประทับคำว่า “สตี”





# เครื่องหมายของการมีสติ

- สะท้อนปัญหาขยะพลาสติกที่คุกคามสถานะของ โลกมาเป็นเวลานาน ซึ่งเกิดจากการขาดสติของมนุษย์
- ใช้พระเครื่องเป็นสื่อกลางที่จะเชื่อมโยงมนุษย์และปัญหาขยะพลาสติก
- ส่งเสริมการมีสติในการใช้ชีวิตประจำวัน





การเวียนว่ายเกิดตาย



# ข้อสรุป

- รูปแบบ หน้าที่ และคุณสมบัติของพระเครื่องและเครื่องรางของขลังได้เปลี่ยนแปลงอย่างมากจากเดิม
- การศึกษาเรื่องตลาดพระเครื่องและเครื่องรางไม่ควรถูกจำกัดให้อยู่ภายใต้กรอบแนวคิดเดิมอีกต่อไป
- ควรขยายพื้นที่ขอบเขตของการศึกษาให้กว้างขึ้น เพื่อให้เห็นภาพรวมของตลาดพระเครื่องและเครื่องรางของขลัง ให้ชัดเจน



คำถามและคำตอบ